

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3139/2017. (VI. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.Szk.29.320/2015/25. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók, Hajdú József és Hajdú Józsefné az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordultak alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérték a Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.Szk.29.320/2015/25. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az ügy előzménye, hogy 2015. július 12-én a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) részére bejelentésre került a „Ne fizess! Perelj! Tiltakozz!” című rendezvény. A gyülekezést 2015. július 23. napján kívánták megrendezni 8 és 19 óra között Budapesten a Bajcsy-Zsilinszky út – Andrássy út, illetve az annak környezetében található további útkereszteződésekben. A BRFK a rendezvény megtartását megtiltotta, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság pedig 2015. július 17-én a rendőrségi határozat ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmet elutasította.
- [3] 2015. július 23-án reggel az indítványozók és több más személy megjelent a bejelentett helyszínen, ahol a rendezvény szervezői kijelentették, hogy a gyülekezés a tiltó határozat miatt nem kerül megtartásra, de máshol véleményt kívánnak nyilvánítani. A résztvevők ezt követően átvonultak az Anker köz és az Erzsébet tér közötti gyalogos-átkelőhelyhez, ahol az úttestre leültek. A rendőrség tájékoztatta a gyülekezőket cselekményük jogsértő jellegéről, távozásra szólította fel őket, de az eredménytelen maradt, ezért a rendőrség több résztvevőt testi kényszer alkalmazásával vitt le az úttestről. Rövid időt követően az indítványozók és több társuk – tiltakozásként a rendőri eljárással szemben – ismételten visszaültek az átkelőhelyre.
- [4] A BRFK V., VI., XVI. kerületi Rendőrkapitányságok mint szabálysértési hatóságok határozataikban megállapították, hogy az indítványozók és társaik elkövették a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 224. § (1) bekezdésbe ütköző és aszerint minősülő közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértést. Megállapították továbbá, hogy az indítványozók egyes társai elkövették a Szabs. tv. 216. § (1) bekezdésbe ütköző és aszerint minősülő jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést is, két személy pedig a Szabs. tv. 189. § (1) bekezdés *b*) pontjába ütköző és aszerint minősülő gyülekezési joggal visszaélés szabálysértést.
- [5] Az eljárás alá vont személyek a szabálysértési hatóságok határozatai ellen kifogást nyújtottak be. A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésével a szabálysértési hatóságok határozatait hatályban tartotta, azonban több eljárás alá vont személy – köztük az indítványozók – számára kiszabott pénzbírság összegét mérsékelte.
- [6] A bíróság döntése során tekintettel volt arra, hogy a megtiltott gyülekezés szervezői a rendezvény Facebook-oldalán július 21-én és 22-én olyan bejegyzéseket tettek közzé, amely „a tiltás ellenére megvalósított gyülekezés” következményeiről értekezik, továbbá arra is, hogy a szervező július 22-én elektronikus levélben kérte a rendőrségtől, hogy tájékoztassa a közvéleményt a várható közúti torlódásokról, amelyre a tiltás ellenére megtartani szándékozott rendezvény miatt kerül sor. A bíróság állásfoglalása szerint „[n]em fogadható el az eljárás alá vont személyek azon magatartása, hogy egy jogerős bírósági végzés rendelkezése ellenére, azzal tudatosan ellenszegülve megtartják a megtiltott demonstrációt spontán véleménynyilvánításnak minősítve azt.” A bíróság megvizsgálta továbbá a rendőri intézkedést is, és megállapította, hogy az jogszerű volt, „mivel az eljárás alá vont személyek a helyszínen olyan magatartást tanúsítottak, amely alkalmas volt a közúti forgalom megzavarására, kétséget kizáróan akadályozták a járművek továbbhaladását.”

- [7] 1.2. Az indítványozók álláspontja szerint a bíróság végzése sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében szereplő arányosság követelményét, a IX. cikk (1) bekezdésében szereplő véleménynyilvánítás szabadságát, a XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogukat, a XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmát és a II. cikk szerinti emberi méltósághoz való jogukat is. Ezenkívül az alapjogok sérelmét arra is alapozzák, hogy a megállapított szabálysértési tényállással kapcsolatban a 31/2015. (XI. 18.) AB határozat már kimondta, hogy nem felel meg a jogbiztonság követelményének, és az elkövetési magatartás pontosítására szólította fel az Országgyűlést.
- [8] Az indítványozók előadták a bíróságon, hogy a megtiltott rendezvény megtiltásának okán, az egyenlő bánásmód elvének megsértése ellen spontán véleménynyilvánításba kezdtek, amelynek feloszlata mérlegelés és egyeztetés híján nem volt jogszerű. Továbbá az indítványozók szerint a véleménynyilvánítás helyszíne le volt zárva, a forgalom elől elzárt területen így nem lehetett közlekedési szabályt sérteni.
- [9] Az indítványozók szerint a rendőrség eljárása diszkriminatív volt, mert a rendőri fellépés „a gyalogátkelőhelyen tartózkodók bizonyos csoportja ellen irányult. Leginkább azok ellen, akik sárga pólóban voltak.” Kijelentik, utalva az Alkotmánybíróság gyakorlatára és az Alaptörvényre, hogy a véleménynyilvánításon való részvétel feloszlata mérlegelés és egyeztetés hiányában, valamint a „vonatkozó törvények és rendeletek megsértése” miatt jogszerűtlen volt, megtorló intézkedésként lehet értelmezni.
- [10] A panaszosok szerint sérült a tisztességes eljáráshoz fűződő joguk is, mivel a bíróság korlátozta az eljárás alá vont személyek védekezését, nem hallgatta meg a rendbiztosokat, az „eljáró bírósági titkár az eljárás alá vontakkal szemben indokolatlanul kioktató, ingerült hangnemben beszélt,” valamint egyik társukat felszólította arra, hogy hagyja abba a mosolygást, amivel emberi méltóságában is megsértette.
- [11] A tisztességes eljáráshoz való jogukkal összefüggésben az indítványozók szerint a felrótt Szabs. tv. 216. § (1) bekezdése szerinti szabálysértés törvényi tényállásának alkalmazása is problémás, mivel az Alkotmánybíróság 31/2015. (XI. 18.) AB határozatában az elkövetési magatartás pontosítására szólította fel az Országgyűlést. Az indítványozó szerint „a 31/2015. (XI. 18.) AB határozat indokolása taglalja, és abból megállapítható, hogy eljárás alá vont személyek az általuk jogszerűtlennek vélt rendőri intézkedés miatti véleményüknek adtak hangot. Ez is mutatja, hogy alaptörvény által védett jogukat gyakorolták.”
- [12] Az indítványozók szerint a bíróság negatív diszkriminációt valósított meg azáltal, hogy téves, a bizonyítékokkal ellentétes tényállásokat állapított meg a véleménynyilvánítás jogát gyakorlókkal szemben, ezáltal pedig „azon üzenetet közvetíti a társadalom számára, hogy soha, semmilyen körülmények között ne emeljék fel szavukat egy őket ért sérelemmel kapcsolatban, hiszen egy ezt követően tartott, jogszerű spontán tüntetés szabálysértésnek minősülhet”.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók az Alaptörvény több rendelkezését sérülni látták. Ezek közül az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése önmagában nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, hanem az az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja [3005/2017. (II. 1.) AB végzés, Indokolás [27]]. Ezen kívül az indítvány az Alaptörvény II. cikkével és XV. cikkével összefüggésben nem tartalmaz indokolást a felhívott alapjogok sérelmére [Abtv. 52. § (1) (1b) bekezdés e) pont].
- [16] A befogadásról való döntéskor az indítvány tartalmi vizsgálata során a tanács különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket vizsgálja.
- [17] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntése-

ket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]].

- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikke vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók valójában a bizonyítékok felülmérlegelését kérték az Alkotmánybíróságtól, amelyre azonban az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki.
- [19] A IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozók tévesen jelölték meg az általuk sérülni vélt alapjogot. Bár a gyülekezési jog az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a kommunikációs jogok körébe tartozik, és mint ilyen a véleménynyilvánítás anyagjogához kapcsolódik, az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében foglalt békés gyülekezéshez való jog valójában olyan *sui generis*, önálló alapjog, amely *lex specialis* jellegű a IX. cikk (1) bekezdéséhez képest, és olyan különálló alaptörvényi rendelkezés, aminek eltérő az alkotmányos védelmi köre a IX. cikk (1) bekezdéséhez képest. Önmagában a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben az indítványozó által előadott érvelés nem veti fel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként nem értékelhető.
- [20] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal megjegyzi, hogy a vizsgált ügyben a panaszosok által szervezett rendezvényt megtiltották. A 75/2008. (V. 29.) AB határozat alapján pedig „[a] valóban spontán gyűlések nem előre eltervezett és megszervezett módon jönnek létre, hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként. Ettől némiképp eltérőek azok az olykor művészi, máskor inkább politikai célú megmozdulások, amelyekben a résztvevők gyors információcserét (például internet, mobiltelefon) követően rövid időre (általában csak percekre) összegyűlnek, és figyelemfelkeltő, meghökkentő megjelenésükkel hívják fel a figyelmet magukra és az így megjelenített gondolatokra (*flash mob* vagy villámcsődület)” (ABH 2008, 663.). A 75/2008. (V. 29.) AB határozat alapján „[a]z Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendezvény bejelentésének elmulasztása, vagy az írásbeli bejelentésben jelzettől adott esetben jelentős mértékben eltérő megtartása távolról sem tekinthető pusztán jelentéktelen adminisztrációs mulasztásnak. A törvény által megszabott e kötelezettségektől való eltérés lehet ugyan feledékenység, hanyagság eredménye is, de lehet az első tudatos lépés is a gyülekezési jog törvényellenes gyakorlása irányában. A rendezvény bejelentésének elmulasztása megfosztja a hatóságot annak mérlegelésétől, hogy a tervezett rendezvény nem zavarja-e meg súlyosan a népképviselői szervek vagy a bíróságok működését, vagy pedig a közlekedés rendjét. Az pedig, ha a rendezvényt a bejelentésben foglaltaktól eltérő időben, helyen, útvonalon tarthatnák meg minden következmény nélkül, értelmetlenné tenné a bejelentési kötelezettség előírását, illetőleg lehetőséget teremtene a gyülekezési jog visszaélésszerű gyakorlására” [55/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 465., lásd Abh., ABH 2008, 660–661.].
- [21] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 30.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1418/2016.

